

СТАНОВИЩЕ

По процедура за придобиване на
образователна и научна степен
„Доктор“

Научно направление 8.2 „Изобразително изкуство“

Тема: РОЛЯТА НА ДИЗАЙНА И ЕСТЕТИКАТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА
МОДНИТЕ СТИЛОВЕ

на Ариана Джони,
докторант към департамент „Дизайн“, НБУ
научен ръководител: проф. д-р Елена Тодорова

от проф. д-р Бисера Вълева, СУ „Св. Климент Охридски“

1. Дисертационният труд на Ариана Джони, представен за становище, се състои от следните части: увод, шест глави, заключение, библиография, приложения, научни приноси. Включени са общо 22 изображения, които илюстрират тезите на авторката в трета и четвърта глава. Те, за по-голяма оперативност, са представени в общия обем на книжното тяло. Цялостният обем на труда е 124 страници. Библиографията обхваща 145 източника - основни заглавия и интернет сайтове.

Представените материали за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ на Ариана Джони отговарят на минималните национални изисквания и покриват изискванията на НБУ. Докторантката има необходимия брой точки по всички групи показатели на таблицата с минимални изисквания към научната, преподавателската и/или художествено-творческата дейност на кандидатите по професионално направление 8. Изкуства, 8.2. Изобразително изкуство, съобразени с ППЗРАСРБ и изискванията на Нов български университет.

2. Обектът на изследването, предметът, задачите, както и изследователските тези са конкретизирани и обособени в увода. Трудът основно е посветен на модния дизайн и в частност на феномена мода, като елемент и съставна част на дизайна. Работата на докторантката е с регионална значимост, поради факта, че темата е нова за посоката на подобни изследвания в Косово.

3. Предметът на изследователския интерес на Ариана Джони е корелацията дизайн - естетика, както и следствието от нея на възникване на определени модни стилове. Нейното изследване и като теоретик, и като реализиращ се дизайнер, закономерно борави с научния апарат на съвременните интердисциплинарни теории за дизайна и естетиката. Тя акцентира върху предметността на дрехата и вариативността ѝ под влиянието на определена социо-културна среда, като намира специфичен авторски сегмент за изследване в така детайлно разглежданата напоследък тема за модния дизайн. В контекста на изследователските си търсения докторантката формулира съждението, че „дизайнът и естетиката са основните фактори, които влияят на модните продукти“, защото според нея оригиналността на проектираните продукти, свързани с определени естетически параметри диференцират модните стилове. Ариана Джони уверено набляга на изследователските си изводи, че дизайнът и естетиката, съотнесени към модата, са основните фактори за тяхното формиране.

4. Като интересен акцент и предмет на изследователски фокус на Ариана Джони може да бъде отбелязана Глава IV - *Дизайнерски практики*, фокусирани върху различни дизайнерски практики като например тези на Йоджи Ямамото и Рик Оуенс. Качество на текста на докторантката са ракурсите към анти-естетиката и черния цвят на Ямамото, както и към процеса в интерпретирането на различните модни практики на Оуенс, който ги концептуализира. Докторантката акцентира върху различни предизвикателства на съвременността, които провокират нови технологии, а оттам и различия в дизайна свързани с нови социо-пространства. Структура на главата е разделена спрямо представяните примери и направления на модния дизайн спрямо социума и изкуството от 70-те години до наши дни. Примерите, илюстриращи част от текста, най-общо, се базират на традицията пречупена през призмата на технологиите. Докторантката акцентира на тенденциите и практиките базирани върху идентичността чрез деконструкции и интерпретация на традицията – мулаж. Авторката успява да обоснове тезата на труда свързана конкретно с тези елементи. Тя отбелязва, че за японския дизайнер Ямамото „платът е всичко и значението му е осезаемо от началото до края. От определянето на точния баланс между

основата и вътъка на текстила и идеалния цвят, до броя пранета, необходими за постигане на равновесие между новото и старото“ (стр. 90).

Интересни са примерите, които тя представя от личното си творчество от стр. 97 до 102 стр. свързани с неин проект – колекция от дамски облекла „Устойчивост“. Изложбата ѝ на облекла – обекти е реализирана чрез тъкани от естествена вълна - *zhgun* и *филиц*, направени чрез специална моделираща мулажна техника. Ариана Джони залага на наслагването на спомена и технологията, на емоцията и конструирането, за да създаде модна колекция от скулптурни произведения, базирана и съхранена чрез носталгията, защото според нея тъканите, материалите и техниките участващи в правенето на облекло най-силно съхраняват традициите на дадена култура.

5. Приносите на труда като теоретико-практични и научно-изследователски са отделени на стр. 149. Те представляват изследователската последователност в работата на докторантката за обобщаване и доказване на тезите на труда.

Съществен като резултат от изследването е приносът, при който е приложен оригинален авторски подход на изследване спрямо облеклото като елемент на икономическия и социален живот, както и спрямо специфики на отделни дизайнерски практики.

Важен принос е и този отбелязан като седми. Там докторантката систематизира възможностите за развитие на модния дизайн, както и условията, при които това развитие може да бъде успешно. Тя постига това чрез системен анализ на икономическите, технологични и социални условия на развитието, които са фактор то да бъде осъществено.

Основен принос на изследването, извън теорията на модния дизайн, разбира се, е представянето на авторската колекция дамски облекла на Ариана Джони.

6. Докторантката не се ограничава само в теоретично-изследователската си област, но и на практика демонстрира възможностите на формиращите висок художествен вкус методи

и естетически принципи. Основните методи използвани в изследването са историческият и формалният анализ, но тя прилага и критично – аналитичен метод при проучване на литературата, свързана с темата. Също така, в глава IV към споменатите методи Ариана Джони прилага наблюдение и анализ на отделния случай, акцентирайки върху визуалния материал.

Изводите и теоретичните постановки, отчитайки спецификите на различните дизайнерски специалности, биха били от полза в академичната подготовка на студенти от университети, в които се преподава изкуство, както и история и теория на изкуството.

7. Чрез направените публикации - статии и студии в специализирани сборници като: *Ariana Gjoni, Design: Aesthetics as a Promoter of Selling Products in Kosovo Open Journal of Business and Management, 2021, 9, 1104-1120*<https://www.scirp.org/journal/ojbm> ISSN Online: 2329-3292; ISSN Print: 2329-3284;

Ariana Gjoni, The Impact of Covid-19 on the Creations of Fashion Designers, Arts and Design Studies www.iiste.org, ISSN 2224-6061 (Paper) ISSN 2225-059X (Online) Vol.92, 2021; резултатите от дисертационния труд имат необходимата популяризация в средата на специалистите в областта.

8. Съпътстващият труда автореферат е коректно разработен и принципно отразява всички основни идеи в цялостната разработка.

9. Препоръките, които могат да бъдат отправени към бъдещото развитие на труда, са в структурен и съдържателен аспект.

Необходим е по-добър баланс в разпределението на обема в отделните глави както и увеличаване на обема на текста в увода и заключението. Като структура главите биха могли да се отделят като три, а уводът и заключението да се отделят като самостоятелни.

Няма нужда приносите да се обособяват като глава. Библиографията следва да бъде подредена според академичните изисквания – по азбучен ред. За по-голяма оперативност в

работата с текста е необходимо да се отбележат номерата на страниците в съдържанието. На места има и известни технически пропуски.

Тези бележки не омаловажават работата на докторантката, а са насочени към по-добрата бъдеща реализация на труда.

10. Заключение

Въз основа на теоретичните и практико-приложни резултати, на базата на приложените визуални примери в представения труд РОЛЯТА НА ДИЗАЙНА И ЕСТЕТИКАТА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МОДНИТЕ СТИЛОВЕ, както и оценката ми на научните публикации на докторантката, имам основание да смятам, че трудът има необходимите качества на дисертационен и да предлага на научното жури да присъди на Ариана Джони образователната и научна степен „доктор“.

Подпис:

Проф. д-р Бисера Вълева

11.04.2023г